کەرکێشدە لە وڵات، هۆی لە دەستدانی هاوسەنگی ڕێژە ڕەسمییەکانی هەرێمە

ئاسۆ ئەمینی ☐ کەرکێشدە لەدایکبووی هەولێرە و خوێندکاری ماستەرە لە بەڕێوەبردنی بازرگانی لە زانکۆی ئەمریکی لە هەولێر

ئەگەر بە وردی سەیری ئەو ژمارانە بکەیت کە هەر مانگێک لە وێبسایتی وەزارەتی دارایی و ئابووری هەرێمەوە بڵاو دەکرێنەوە، بە ئاسانی دەتوانیت هۆکاری سەرەکی ئەو کەرکێشدەیە ببینیت کە ئێستا ئابووری هەرێمی تووشی کردووە. ئەو هۆکارە هیچ شتێک نییە جگە لە دابڕانی ڕێژەیی لە نێوان ئەو داهاتەی کە دەکەوێتە ژێر کۆنترۆڵی ئێمەوە و ئەو داهاتەی کە ڕاستەوخۆ دەچێتە گیرفانی حکومەتی ناوەندی لە بەغدا. ئەم دابڕانە لە ساڵی ٢٠١٤ەوە بە شێوەیەکی بەردەوام لە زیادبووندایە، بەڵام کاریگەرترین و زیانبەخشترین ساڵەکانی لە ٢٠١٨ەوە دەستی پێکرد. ئەو ساڵە بوو کە ڕێژەی ڕەسمییەکان بە شێوەیەکی تاکلایەنە لە ٥٠ بۆ ٤٠ لە سەدا کەمکرایەوە، بێ ئەوەی هیچ ڕێکەوتنێکی نوێ لەگەڵ بەغدا واژۆ بکرێت. ئەو بڕیارە بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ ٢٠ لە سەدی داهاتی ساڵانەی هەرێمی لێ سەند، بێ ئەوەی هیچ جێگرەوەیەکی بۆ دابین بکرێت.

بۆ تێگەیشتن لە قەبارەی ئەو کێشەیە، پێویستە سەیری ژمارەکان بکەین. لە ساڵی ٢٠١٣ەوە، کە باشترین ساڵی ئابووری هەرێم بوو، تا ساڵی ٢٠١٨ بەردەوام لە زیادبووندا بوو. لە ٢٠١٣دا، هەرێم نزیکەی ١٦ ملیار دۆلار داهاتی هەبوو، کە ٧ ملیار دۆلاری لە ڕێگەی ڕەسمییەکانەوە بوو. لە ٢٠١٨دا، ئەو ژمارەیە گەیشتە ٢٠ ملیار دۆلار، کە ٩ ملیار دۆلاری لە ڕێگەی ڕەسمییەکانەوە بوو. بەڵام لە ساڵی ٢٠١٩ەوە، ئەو ژمارەیە بە شێوەیەکی بەرچاو دابەزی. تەنانەت لە ساڵێکی وەک ٢٠٢٠ی پڕ لە قەیراندا، کە نرخی نەوت گەیشتە خوارترین ئاستی خۆی، هەرێم هێشتا ١٠ ملیار دۆلار داهاتی هەبوو، کە ٦ ملیار دۆلاری لە ڕێگەی ڕەسمییەکانەوە بوو. ئەمە بەو واتایەیە کە تەنانەت لە ساڵێکی قەیرانیشدا، ئەو بڕیارە تاکلایەنەیە ٣ ملیار دۆلاری لە داهاتی هەرێم کەم کردەوە.

ئەم کەمکردنەوەیە کاریگەرییەکی ڕاستەوخۆی لەسەر بودجەی هەرێم هەبووە. بودجەی هەرێم بە شێوەیەکی سەرەکی پشت بە داهاتی ڕەسمییەکان دەبەستێت بۆ ئەوەی بتوانێت مووچەی فەرمانبەران و پێشمەرگە بدات. کاتێک ئەو داهاتە بە ئەندازەیەکی وا گەورە کەم دەبێتەوە، حکومەت ناچار دەبێت قەرز بکات یان بودجەکە بە شێوەیەکی توند کەم بکاتەوە. ئەمەش بووەتە هۆی ئەوەی کە مووچەی فەرمانبەران بۆ ماوەی چەند مانگێک دوا بکەوێت، یان بڕی مووچەکان کەم بکرێتەوە. ئەمە تەنیا ژمارە نییە، بەڵکو کاریگەری ڕاستەقینەی لەسەر ژیانی خەڵکی هەیە.

هەندێک کەس پێیان وایە ئەم کێشەیە تەنیا کێشەی هەرێمە و پەیوەندی بە بەغدا و یاساکانی نەوتەوە هەیە. بەڵام ئەگەر سەیری ئەو ژمارانە بکەین کە لە وێبسایتی وەزارەتی دارایی و ئابووری فیدراڵیدا بڵاو دەکرێنەوە، دەبینین کە ئەم کێشەیە تەنیا کێشەی هەرێم نییە. لە ساڵی ٢٠١٨ەوە، کاتێک ڕێژەی ڕەسمییەکان گۆڕدرا، داهاتی ڕەسمی گشتی عێراق بە شێوەیەکی بەرچاو کەمی کرد. ئەو ساڵە داهاتی ڕەسمی گشتی عێراق ٧٩ ملیار دۆلار بوو، بەڵام لە ساڵی دواتردا بە ٦٥ ملیار دۆلار کەمی کرد. ئەمە بەو واتایەیە کە عێراق بە گشتی نزیکەی ١٤ ملیار دۆلار داهاتی لە دەست دا. ئەمە ئەو کاتە بوو کە بەغدا بڕیاری دا ڕێژەی ڕەسمییەکان بۆ هەرێم کەم بکاتەوە، بەڵام هەروەها کاریگەری لەسەر خودی بەغدا و پارێزگاکانی باشووریش هەبوو.

ئەم ژمارانە ئەوە دەسەلمێنن کە ئەم بڕیارە تەنیا کێشەیەک بۆ هەرێم دروست نەکرد، بەڵکو کێشەیەکی گەورەتری بۆ سیستەمی ئابووری عێراق بە گشتی دروست کرد. ئەو بڕیارە بووە هۆی ئەوەی کە سیستەمی دابەشکردنی داهات لە عێراقدا بە تەواوی تێکبچێت و هیچ ڕێکەوتنێکی نوێ لەسەر شێوازی دابەشکردنی داهات لە نێوان هەرێم و بەغدا واژۆ نەکرێت. ئەمەش بووەتە هۆی ئەوەی کە هەرێم و بەغدا بە شێوەیەکی بەردەوام لە ململانێدا بن لەسەر ئەو پارانەی کە بەغدا دەیدات بە هەرێم، کە ئەمەش کاریگەری خراپی لەسەر هەموو لایەک هەیە.

(٢ هۆشی ئەنجوومەنەکان)

ئەنجوومەنی پارێزگای هەولێر ٣٠ ئەندامی هەیە، ٩ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای دهۆک ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای سلێمانی ٣٠ ئەندامی هەیە، ٩ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای هەڵەبجە ١٥ ئەندامی هەیە، ٤ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای کەرکووک ٣٠ ئەندامی هەیە، ٩ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای دیالە ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای نەینەوا ٣٥ ئەندامی هەیە، ١٠ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای ئەنبار ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای بابل ٣٠ ئەندامی هەیە، ٩ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای کەربەلا ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای نەجەف ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای قادسیە ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای موسەننا ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای زیقار ٣٠ ئەندامی هەیە، ٩ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای واسط ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای میسان ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای بەسرە ٣٥ ئەندامی هەیە، ١٠ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای بابل ٣٠ ئەندامی هەیە، ٩ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای کەربەلا ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای نەجەف ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای قادسیە ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای موسەننا ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای زیقار ٣٠ ئەندامی هەیە، ٩ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای واسط ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای میسان ٢٥ ئەندامی هەیە، ٧ ژنیش لە ناویاندا هەن. ئەنجوومەنی پارێزگای بەسرە ٣٥ ئەندامی هەیە، ١٠ ژنیش لە ناویاندا هەن.

(٩ قسێ ئەندازیار لە ئەنجومەنەکان)

ئەندازیار ئەحمەد کەریم ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای هەولێر، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٧ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ڕەشید ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای دهۆک، لە ٢٠١٩ەوە تا ئێستا ٣٩ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای سلێمانی، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٥٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای هەڵەبجە، لە ٢٠١٩ەوە تا ئێستا ٣٣ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای کەرکووک، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٤ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای دیالە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٠ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای نەینەوا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٩ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای ئەنبار، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٦ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای بابل، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای کەربەلا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٤ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای نەجەف، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٠ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای قادسیە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٧ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای موسەننا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٥ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای زیقار، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای واسط، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٨ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای میسان، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤١ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای بەسرە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٣ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە.

(٢ قسێ لەبارە لە ئەنجومەنەکان)

ئەندازیار ئەحمەد کەریم ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای هەولێر، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٧ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ڕەشید ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای دهۆک، لە ٢٠١٩ەوە تا ئێستا ٣٩ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای سلێمانی، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٥٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای هەڵەبجە، لە ٢٠١٩ەوە تا ئێستا ٣٣ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای کەرکووک، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٤ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای دیالە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٠ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای نەینەوا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٩ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای ئەنبار، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٦ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای بابل، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای کەربەلا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٤ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای نەجەف، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٠ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای قادسیە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٧ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای موسەننا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٥ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای زیقار، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای واسط، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٨ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای میسان، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤١ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای بەسرە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٣ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە.

(٩ قسێ لەبارە لە ئەنجومەنەکان)

ئەندازیار ئەحمەد کەریم ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای هەولێر، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٧ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ڕەشید ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای دهۆک، لە ٢٠١٩ەوە تا ئێستا ٣٩ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای سلێمانی، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٥٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای هەڵەبجە، لە ٢٠١٩ەوە تا ئێستا ٣٣ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای کەرکووک، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٤ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای دیالە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٠ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای نەینەوا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٩ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای ئەنبار، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٦ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای بابل، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای کەربەلا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٤ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای نەجەف، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٠ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای قادسیە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٧ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای موسەننا، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٥ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای زیقار، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٢ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای واسط، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٣٨ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای میسان، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤١ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە. ئەندازیار ئەحمەد ئەلبەدری، ئەندامی ئەنجوومەنی پارێزگای بەسرە، لە ٢٠١٨ەوە تا ئێستا ٤٣ جار لە کۆبوونەوەکان دوا کەوتووە.